

**SEA MOBILITY, TERRITORIAL CHANGES AND
ADAPTATION: RESOURCE USE AND CONSUMPTION
PATTERNS IN THE SOUTHERN ISLANDS OF THAILAND**

SAOVAPA ATSILARAT

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE
(NATURAL RESOURCE MANAGEMENT)
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY**

2007

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

วัฒนธรรมการเร่ร่อนในทะเล, การเปลี่ยนแปลงอาณาเขต และการปรับตัว: การใช้ทรัพยากร และรูปแบบการบริโภคในหมู่เกาะตอนใต้ของประเทศไทย (SEA MOBILITY, TERRITORIAL CHANGES AND ADAPTATION: RESOURCE USE AND CONSUMPTION PATTERNS IN THE SOUTHERN ISLANDS OF THAILAND)

เสาวภา อาสน์ศิลารัตน์ 4837977 ENRM/M

วท.ม. (การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : กุลวดี แก่นสันติสุขมงคล, Ph.D. (Ecology), โอภาส ปัญญา, Ph.D. (Human Geography), ลีทิพย์ คิลกวนิช, Ph.D. (Human Geography)

บทคัดย่อ

มอแกนซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมการเร่ร่อนผูกพันกับทะเลมาช้านาน ปัจจุบันวัฒนธรรมที่สำคัญนี้กำลังเปลี่ยนไปเพื่อตอบสนองกับการประกาศเขตอุทยาน การถูกกีดกันให้มีรูปแบบอยู่ร่วมกับที่เป็นจุดที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การศึกษานี้มีเป้าหมายเพื่อศึกษาถึงแบบแผนการจัดการทรัพยากรในชุมชนชาวเล รวมถึงการพึ่งพาทรัพยากรทางทะเลเพื่อนำมาเป็นอาหาร และการปรับตัวต่อการใช้ทรัพยากรทางทะเล และการบริโภคหลังจากการประกาศเขตอนุรักษ์จนถึงปัจจุบัน

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ชุมชนชาวเล มอแกน หมู่เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา ประเทศไทย ถูกเลือกเป็นกลุ่มศึกษา โดยข้อมูลพื้นฐานของชุมชน รูปแบบการใช้ทรัพยากร กฎระเบียบในการใช้ทรัพยากร ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม รูปแบบการบริโภค ถูกบันทึกโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบกึ่งโครงสร้าง การสังเกตการณ์แบบมี และไม่มีส่วนร่วม เพื่อวิเคราะห์หาระดับการพึ่งพาทรัพยากรทางทะเล และขั้นตอนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง จากกระบวนการเรียนรู้ของมอแกน โดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาตามกรอบการวิเคราะห์ของ Oakerson

ผลการศึกษาพบว่าความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรของชุมชนมอแกน อย่างเช่น สัตว์น้ำบางชนิด เช่น เต่า หอยมือเสือ ปลิงทะเล และเปลือกหอยสวยงาม เครื่องมือในการทำประมง ถูกควบคุมจากกฎระเบียบของอุทยานอาณาเขต เช่น อ่าวจาก อ่าวไม้งาม ช่องขาด อ่าวเต่า อ่าวสุเทพ หินแพ และเกาะตอร์ริรา ถูกแบ่งการใช้ประโยชน์กับกิจกรรมทางการท่องเที่ยว นอกเหนือจากนั้นอำนาจในการปกครองตนเอง การจัดการอาณาเขต และทรัพยากรภายในชุมชนก็แสดงออกถึงการสูญเสียไป ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรทางทะเล เช่น การลดจำนวนลงของสัตว์น้ำบางชนิดอย่าง หอยชักตีน หอยน้ำพริก ปลาหลังเขียว และปลากะบอก เป็นอีกปัจจัยหนึ่งซึ่งลดทางเลือกในการใช้ทรัพยากรของมอแกน ชุมชนมอแกนมักจะปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงรอบตัว โดยการออกไปหากินไกลขึ้น ปรับรูปแบบการใช้ทรัพยากร ใช้เทคโนโลยีที่สูงขึ้น และการแบ่งเขตการหากิน ซึ่งรูปแบบเหล่านี้จะถูกทำเป็นอันดับต้นๆ การปรับรูปแบบการบริโภคโดยหันไปพึ่งพาทรัพยากรจากบนบก และจากตลาดเป็นอีกรูปแบบการปรับตัว ซึ่งการบริโภคอาหารที่อุดมไปด้วยพลังงาน และแป้ง เพิ่มความเสี่ยงต่อภาวะการเป็นโรคอ้วน ผอม เบาหวาน หัวใจ ไต ฟันผุ ในขณะที่การปรับเปลี่ยนปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และกฎระเบียบการใช้ทรัพยากรภายในชุมชนไม่ได้ถูกมองว่าสำคัญ ซึ่งรูปแบบการปรับตัวเหล่านี้ส่งผลต่อความเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่องของระบบนิเวศ ณ จุดที่ถูกใช้เป็นประจำอย่างอ่าวบอนใหญ่

**SEA MOBILITY, TERRITORIAL CHANGES AND ADAPTATION:
RESOURCE USE AND CONSUMPTION PATTERNS IN THE SOUTHERN
ISLANDS OF THAILAND**

SAOVAPA ATSILARAT 4837977 ENRM/M

M.Sc. (NATURAL RESOURCE MANAGEMENT)

THESIS ADVISORS : KULVADEE KANSUNTISUKMONGKOL, Ph.D.
(ECOLOGY), OPART PANYA, Ph.D. (HUMAN GEOGRAPHY), SITTIPONG
DILOKWANICH, Ph.D. (HUMAN GEOGRAPHY)

ABSTRACT

The Moken of the Surin Islands are sea gypsies whose lives and territorialities have been related to the sea for a long time, but their sea mobility has been changed in response to the establishment of the Surin Islands National Park. Being forced into sedentarisation is a critical point of change altering the Moken's territorial patterns. The objectives of this study were: 1) to identify changes in territorial patterns after the establishment of Surin Islands National Park; 2) to investigate marine food resource dependency, and 3) to examine the adaptive patterns of marine food resource use and consumption.

This study was conducted as qualitative research using in depth interviews, non participant and participant observation and semi structured interviews. To examine the Moken culture group, the Ao Bon Yai Moken community was chosen as the unit of analysis. National Park Authority was studied as a stakeholder through interviews and document analysis. Four attributes, physical and technical characteristics of the resources, decision-making arrangements, patterns of interaction, and outcomes were descriptively analysed following Oakerson's framework in order to explain the adaptive patterns of marine resource use and territory through the learning process of the Moken.

The study results demonstrate that resource accessibility has been constrained by National Park rules and regulations, for example the prohibition on harvesting rare species, including turtles, giant clams, sea cucumbers and decorative seashells and the permission to use only small scale fishing tools. Many territories, including Ao Jaak, Ao Mai Ngam, Ao Chong Khad, Ao Tao, Ao Suthep, Hin Pae and Torinla Island have been shared with tourism activities. The Moken are now unable to effectively manage their own territory and resources resulting in the loss of self governance within their community. In addition, the higher rate of deterioration of some species has decreased the Moken's choices to utilize resources within the protected area, for example wing shells, rough periwinkles, sardines, and mullet. In response to a series of changes such as modified harvesting patterns, bigger fishing ranges, congested access, high technology use, and area zoning was adopted at first by the Moken. Their current dietary pattern has shifted to non natural foods which are rich in energy but low in micronutrient density. This pattern is associated with increased incidence of chronic and degenerative diseases such as obesity, cardiovascular disease, chronic kidney disease and dental caries. Adaptation of social interaction and operational rules within the community has not been entirely successful. This has led to continued destruction of marine resources beginning at their village, Ao Bon Yai.

**KEY WORDS : MOKEN/ SEA MOBILITY/ TERRITORY PATTERN/
MARINE FOOD RESOURCES/ ADAPTATION**

158 pp.